

Hoofdstuk 1

De regeling van de bouwstoffen

- 1.1 Inleiding op de regeling van de bouwstoffen en de hulpmiddelen
- 1.2 De regelingen
 - 1.2.1 De wet
 - 1.2.2 De UAV 2012 (1989)
 - 1.2.3 De AVA 2013 (1992)
 - 1.2.4 De UAV-GC 2005

1.1 *Inleiding op de regeling van de bouwstoffen en de hulpmiddelen*

Afbakening van het onderwerp

Het eerste hoofdstuk van Deel 17 is gewijd aan de regeling van de bouwstoffen voor zover nog niet eerder aan de orde geweest in Deel 14 (nieuwe opzet) (Verantwoordelijkheid uitvoeringswerkzaamheden) en Deel 16 (nieuwe opzet) (Verplichtingen van de opdrachtgever uit hoofde van de aannemingsovereenkomst). Voorts is in dit hoofdstuk de regeling inzake de hulpmiddelen opgenomen.

Het gaat in dit deel voor wat betreft de bouwstoffen uitsluitend om kwesties inzake de deugdelijkheid ervan voor zover de aannemer daarvoor verantwoordelijk is, inclusief de daarmee samenhangende keuring van bouwstoffen alsmede de eigendom van de bouwstoffen. De kwestie van de door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen die van de voorgeschreven bouwstoffen/voorgeschreven leverancier is opgenomen in Deel 16 (nieuwe opzet), als onderdeel van de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever voor het ontwerp. Voor de regeling inzake de te late levering van bouwstoffen dienen de Delen 3 en 4 (oude opzet) geraadpleegd te worden. Voor de regeling inzake de verplichtingen van de aannemer aangaande door hem aangetroffen verontreinigingen aangetroffen in bouwgrond of materialen zie Deel 14 (nieuwe opzet).

In dit deel is tevens het onderwerp van de aansprakelijkheid van de leverancier van bouwstoffen voor ondeugdelijke bouwstoffen meegenomen. Strikt genomen valt dit niet onder het recht van aanneming van werk; de motivering om dit te doen is dat de relevantie van het onderwerp voor de wereld van de aanneming van werk groot is.

In Hoofdstuk 1 worden de regelingen omtrent bouwstoffen, zoals die voorkomen in de wet en de verschillende algemene voorwaarden, weergegeven. De voor een bouwwerk te gebruiken bouwstoffen zijn in de regel van de aannemer afkomstig. In dat geval draagt hij in beginsel de verantwoordelijkheid voor de deugdelijkheid

van die bouwstoffen.¹ Het valt op dat de algemene voorwaarden in dit opzicht betrekkelijk weinig bepalingen bevatten. De expliciete vermelding, dát de aannemer de bouwstoffen zal leveren treft men lang niet altijd aan. Meestal wordt hier impliciet van uitgegaan, doordat bepalingen zijn opgenomen omtrent de keuring van (kennelijk van de aannemer afkomstige) bouwstoffen door of vanwege de opdrachtgever.

Indien er sprake is van voorgeschreven bouwstoffen, is in beginsel de voorschrijvende opdrachtgever verantwoordelijk voor de functionele ongeschiktheid van die bouwstoffen. Zie over dat onderwerp Deel 16 (nieuwe opzet). Met functionele ongeschiktheid wordt bedoeld dat de bouwstoffen in het algemeen niet geschikt zijn voor het doel waarvoor zij zijn voorgeschreven, zie o.a. daartoe par. 5 lid 3 UAV 2012. Tegenover de functionele ongeschiktheid van een bouwstof staat de ondeugdelijkheid of gebrekkigheid van een bouwstof, die op iets anders dan op de functionele ongeschiktheid betrekking heeft. Daarvoor worden in de literatuur, soms ook door dezelfde auteur, verschillende termen gebruikt. Voor deze andere ongeschiktheid is in beginsel de aannemer aansprakelijk en voor zover het betreft bouwstoffen die hij zelf uitkoos, is hij aansprakelijk voor zowel functionele als specifieke gebrekkigheid of ongeschiktheid.

Terminologie

Zoals in Deel 14 (nieuwe opzet) is aangegeven, wordt in het algemeen gesproken van de aannemer, ook daar waar het om de UAV-GC 2005 opdrachtnemer gaat.

Verschillende termen worden aangetroffen: specifieke ondeugdelijkheid,² generieke ondeugdelijkheid³ of kortweg ondeugdelijkheid⁴ of ongeschiktheid,⁵ specifieke gebrekkigheid,⁶ incidentele gebrekkigheid,⁷ gebreken in de zin van beschadigingen,⁸ productiefout, fabrieksfout of fabricagefout.⁹

Hoewel tegen het gebruik van elk der genoemde termen bezwaren kunnen worden ingebracht, meen ik niet met een eigen terminologie te moeten komen, want dat zou de verwarring waarschijnlijk nog meer vergroten. Ik zal daarom de term *specifieke gebrekkigheid* hanteren, omdat daaraan de minste bezwaren kleven. Men zij er echter op bedacht dat in citaten soms andere uitdrukkingen worden gebruikt.

-
1. Voor de aansprakelijkheid van de aannemer voor de tijdige levering van deze bouwstoffen zie Deel 3 (oude opzet), nrs. 186 en 187, in beide nrs. sub c.
 2. Van den Berg, diss., nrs. 268 en 276; Van Wijngaarden, Handleiding, nr. 152; dezelfde, studiepocket privaatrecht nr. 7, p. 63; dezelfde, BR 1979, p. 118; dezelfde, afscheidscollage, p. 19.
 3. Asser/Thunnissen, nr. 550. Vgl. het gebruik van het woord 'generiek niet geschikt', waar 'functioneel ongeschikt' gelezen moet worden in RvA 25 oktober 1995, nr. 15.752.
 4. Van Wijngaarden, De nieuwe A.V., nr. 242; dezelfde, Handleiding, nr. 151; D.H. Smit, BR 1979, p. 118; Werkgroep Standaardregelingen, p. 118.
 5. H.C. Wesseling, BR 1981, p. 466.
 6. Van den Berg, diss., nrs. 71 en 267; Van Wijngaarden, studiepocket privaatrecht nr. 7, p. 65; Asser/Van den Berg 7-VI/92.
 7. H.C.J. Cavadino c.s., Toelichting van het AVBB op de UAV 1989, p. 24-25.
 8. Van Wijngaarden, De nieuwe A.V., nr. 238; dezelfde, Handleiding, nr. 147.
 9. H.O. Thunnissen, noot onder RvA 10 november 1977, nr. 8464, BR 1978, p. 72; C.M. Straver, preadvies VBR 1978, p. 127; D.H. Smit, BR 1979, p. 118; M.A. van Wijngaarden, BR 1979, p. 118; Werkgroep Standaardregelingen, p. 116-118; J.J. Goudsmit, preadvies VBR 1989, p. 50.

Wat de termen productie-, fabrieks- of fabricagefouten betreft: een verdergaande differentiëring (totale productie is ondeugdelijk, een enkele serie is ondeugdelijk, incidentele fabricagefout; zie Werkgroep Standaardregelingen, p. 118) is hier niet nodig, want deze verschillende oorzaken leiden in de verhouding opdrachtgever-aannemer niet tot een verschil in rechtsgevolg.

Ook maakt het in de verhouding opdrachtgever-aannemer geen verschil of het gebrek zijn oorzaak vindt in een fout tijdens de productie, dan wel een gaaf product werd afgeleverd dat tijdens het transport naar de bouwplaats werd beschadigd.

De term bouwstoffen wordt gehanteerd in de UAV 2012 (1989) en in de AVA 2013 (1992). De wet spreekt in art. 7:760 BW van 'zaken afkomstig van de opdrachtgever' en de UAV-GC 2005 spreekt in par. 3 van 'goederen'. De laatste term is het meest omvattend en dekt, aldus de Toelichting op de UAV-GC 2005, p. 24, alle zaken en vermogensrechten. Ook een gebruiksrecht op softwareprogramma's valt hieronder.¹⁰ Waar in deze serie in algemene termen over bouwstoffen wordt gesproken, wordt de term gebruikt in de meest brede zin van het woord, zoals in de UAV-GC 2005 door het woord 'goederen' wordt gedekt.

Verdeeldheid over de verantwoordelijkheid

Over de vraag of de opdrachtgever verantwoordelijk is in geval van specifieke gebrekkigheid van een door hem voorgeschreven bouwstof lopen de meningen uiteen. In de eerste plaats is er het standpunt dat de verantwoordelijkheid dan bij de opdrachtgever ligt. Aldus de Hoge Raad in het Moffenkit-arrest (25 maart 1966, NJ 1966, 279, m.nt. G.J. Scholten; BR 1966, p. 296; Ars Aequi 1966, m.nt. W.C.L. van der Grinten), waarin werd overwogen dat de opdrachtgever niet voor rekening van de aannemer kan laten gebreken welke uitsluitend het gevolg zijn van de ondeugdelijkheid van door de aannemer op voorschrift van de opdrachtgever van derden betrokken materiaal, waarbij het geen verschil maakt of het door de derde in de handel gebrachte materiaal in het algemeen, dan wel enkel het voor dit werk van die derde betrokkene ondeugdelijk was.

Hiertegenover staat de opvatting van de wetgever, zoals neergelegd in art. 7:760 lid 2 en lid 3 BW en, zoals voorkomt in de rechtspraak van de RvA, inhoudende dat de verantwoordelijkheid in bovengenoemd geval niet op de opdrachtgever rust. Ook dit standpunt heeft in de literatuur bijval ondervonden.¹¹

In de Toelichting op art. 7:760 BW wordt opgemerkt: 'Van een gebrek in bestek of uitvoeringsvoorschriften is ook sprake als het daarbij voorgeschreven materiaal van een bepaald fabriekaart ondeugdelijk blijkt te zijn voor het uit te voeren werk. Anders dan de Hoge Raad¹² brengt het ontwerp een gebrek in een bepaald voor het werk gebruikt specimen van een voorgeschreven op zichzelf deugdelijk fabriekaart niet onder het risico van de aanbesteder.'¹³

10. Toelichting, t.a.p.

11. Zie laatstelijk Asser/Van den Berg 7-VI 2013/91, alwaar nog meer literatuurverwijzingen.

12. Gedoeld wordt op het Moffenkit-arrest van 25 maart 1966, NJ 1966, 279.

13. MvT, *Kamerstukken II* 1992/93, 23 095, nr. 3, p. 33.

Zo ook de RvA, bij voorbeeld (maar ook in uitspraken daarvóór en daarna) in de veel geciteerde monolietzaak (RvA 10 november 1977, nr. 8464, BR 1978, p. 72), waarin de Raad besliste dat de opdrachtgever wel verantwoordelijk is voor de functionele ongeschiktheid van door hem voorgeschreven materialen (UAV par. 5 resp. lid 2 en lid 3), doch niet voor gebreken die niet door deze bepalingen worden beheerst. Dit is ook het standpunt van de UAV 2012, zie par. 6 lid 27 (voor de UAV 1989 zie par. 5 lid 5) jo. par. 17 lid 1. In deze bepalingen wordt de opdrachtgever (naast zijn verantwoordelijkheid voor de functionele ongeschiktheid van voorgeschreven bouwstoffen in par. 5 lid 4) wel verantwoordelijk gesteld voor de niet of niet-tijdige levering van voorgeschreven bouwstoffen, doch niet voor de specifieke ondeugdelijkheid van deze bouwstoffen; voor de deugdelijkheid van deze bouwstoffen staat de aannemer blijkens par. 17 lid 1 UAV in.

1.2 De regelingen

1.2.1 De wet

In het BW is een bepaling opgenomen die (ook) voor de verantwoordelijkheid voor gebruikte bouwstoffen van belang is.

Art. 6:77 BW:

Wordt bij de uitvoering van een verbintenis gebruik gemaakt van een zaak die daartoe ongeschikt is, dan wordt de tekortkoming die daardoor ontstaat de schuldenaar toegerekend, tenzij dit, gelet op inhoud en strekking van de rechtshandeling waaruit de verbintenis voortspuit, de in het verkeer geldende opvattingen en de overige omstandigheden van het geval, onredelijk zou zijn.

Voor de Titel Aanneming van Werk zie:

Art. 7:760 BW:

1. De gevolgen van een ondeugdelijke uitvoering van het werk, die te wijten is aan gebreken of ongeschiktheid van door de aannemer gebruikte materialen of hulpmiddelen, komen voor rekening van de aannemer.
2. Is de ondeugdelijke uitvoering echter te wijten aan gebreken of ongeschiktheid van zaken afkomstig van de opdrachtgever, daaronder begrepen de grond waarop hij een werk laat uitvoeren, dan komen de gevolgen voor zijn rekening, voor zover de aannemer niet zijn in artikel 754 bedoelde waarschuwingsplicht heeft geschonden of anderszins met betrekking tot deze gebreken in deskundigheid of zorgvuldigheid tekort is geschoten.
3. Lid 2 is van overeenkomstige toepassing in geval van fouten of gebreken in door de opdrachtgever verstrekte plannen, tekeningen, berekeningen, bestekken of uitvoeringsvoorschriften.

Uit de Toel. (p. 1075):

Het eerste lid geeft een uitwerking en precisering van de algemene regel van artikel 6.1.8.2,¹⁴ en wel in die zin dat voor de aannemingsovereenkomst gebreken of ongeschiktheid van door de aannemer gebruikte materialen of hulpmiddelen in de regel moeten worden beschouwd als oorzaken welke voor rekening van de aannemer komen. Het is gewenst dat de wetgever op dit voor het aannemingscontract praktisch zo belangrijke punt enige richtlijn geeft.

Dat de gevolgen van de fouten van de personen van wier hulp de aannemer bij de uitvoering van de overeenkomst gebruik maakt, voor zijn rekening komen, volgt uit artikel 6.1.8.3¹⁵ en vindt zijn bevestiging in de slotwoorden van artikel 7.12.2.

Het oude BW bevatte geen bepalingen die verband houden met de verantwoordelijkheid voor gebruikte bouwstoffen.

1.2.2 De UAV 2012 (1989)

De regeling in de UAV 2012 van de verantwoordelijkheid voor de bouwstoffen is geregeld in de volgende bepalingen:

Par. 1 lid 1:

1. (...) bouwstoffen: de in het werk te brengen materialen, voorwerpen, onderdelen, installaties of onderdelen daarvan, grond van allerlei soort en dergelijke;
(...)

Par. 6 lid 3:

3. De verplichtingen van de aannemer omvatten mede:
a. de levering van de nodige bouwstoffen (...).

Par. 6 lid 4:

4. (...) Onder het werk en de uitvoering daarvan worden mede begrepen de voorbereiding, de aanvoer van bouwstoffen, de uitvoering van hulpwerken, de doelmatigheid en capaciteit van werktuigen en gereedschappen.

Par. 17 Verwerking van bouwstoffen:

1. Met inachtneming van par. 5, derde en vierde lid, alsmede par. 6, zevenentwintigste lid, staat de aannemer in voor de goede hoedanigheid van de bouwstoffen, voor de geschiktheid voor hun bestemming en het voldoen aan de gestelde eisen, alsmede voor de tijdige levering.
2. Indien en voor zover in het bestek is bepaald dat bouwstoffen gekeurd moeten worden, mag de aannemer deze niet verwerken voordat deze zijn goedgekeurd.
3. De directie kan verlangen, dat goedgekeurde bouwstoffen ook nadat zij zijn verwerkt alsnog worden vervangen, indien daaraan na de keuring nog gebreken worden geconstateerd. Deze vervanging geschiedt voor rekening van de opdrachtgever en wordt als meer werk verrekend, onverminderd het recht van de aannemer op schadevergoeding, indien daartoe gronden zijn. Indien echter het gebrek redelijkerwijs niet door de directie had

14. Art. 6:75 BW.

15. Art. 6:76 BW.

kunnen worden onderkend en het gebrek aan de aannemer kan worden toegerekend, komt deze vervanging voor rekening van de aannemer.

4. De directie is bevoegd een bewijs van oorsprong van bouwstoffen te verlangen.
5. Indien de directie zulks goed vindt, zal de aannemer in plaats van met een fabrieksnaam aangeduide bouwstoffen andere mogen leveren, mits van overeenkomstige hoedanigheid. De directie onthoudt de goedkeuring niet op onredelijke gronden.

Par. 18 Keuring van bouwstoffen:

1. Indien en voor zover in het bestek is bepaald dat bouwstoffen door de directie worden gekeurd, worden deze in geval van goedkeuring zo nodig gemerkt. Door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen worden geacht te zijn goedgekeurd. Indien voorgeschreven is dat bouwstoffen moeten worden geleverd met een kwaliteitsverklaring afkomstig van een door de Raad voor de Accreditatie erkende certificatie-instelling, wordt in het kader van de keuring volstaan met een uitwendige visuele beoordeling. De kwaliteitsverklaring wordt door de aannemer ter gelegenheid van de beoordeling door de directie aan haar ter beschikking gesteld.

2. Ten behoeve van de keuring moeten de monsters en bouwstoffen tijdig op het werk of in de werkplaatsen worden aangevoerd. Zolang de directie zulks nodig oordeelt, blijven door de aannemer ingediende monsters onder haar berusting; zij zijn evenwel voor zijn rekening en blijven voor hem toegankelijk.

3. De aannemer verleent bij de keuring, alsmede bij het merken van goedgekeurde bouwstoffen, de nodige hulp en stelt daartoe personeel en eenvoudige hulpmiddelen ter beschikking.

4. De aannemer is bevoegd bij de keuring aanwezig te zijn of zich te doen vertegenwoordigen; de directie kan dit van hem verlangen.

5. De directie is bevoegd bouwstoffen door derden te doen onderzoeken; de hieraan verbonden kosten zijn voor rekening van de opdrachtgever, behoudens het bepaalde in het zesde lid, onder d.

6. Voor rekening van de aannemer komen de kosten van:

- a. het beschikbaar stellen van de voor de keuring nodige bouwstoffen;
 - b. het brengen van de bouwstoffen in een voor de keuring geschikte samenstelling en vorm;
 - c. de emballage en de verzending van elders te keuren bouwstoffen;
 - d. het in het vijfde lid bedoelde onderzoek, indien dit tot afkeuring leidt, tenzij het een bouwstof betreft, in het bestek aangeduid met een fabrieksnaam, of waarvan de leverancier door of namens de opdrachtgever is aangewezen;
 - e. de in het twaalfde lid bedoelde herkeuring, indien de deskundige de afkeuring handhaaft.
7. De in het vorige lid bedoelde kosten worden zo nodig overeenkomstig par. 42, zesde lid, verrekend.

8. De keuring geschiedt — ter keuze van de directie — op het werk, in de middelen van vervoer of elders, zo spoedig mogelijk na aanvoer of gereedkoming. Indien, ondanks een door de directie ontvangen schriftelijk verzoek van de aannemer om bouwstoffen te keuren, uiterlijk op een in dat verzoek vermeld redelijk tijdstip de schriftelijke mededeling van de uitslag van de keuring niet door de aannemer is ontvangen, worden die bouwstoffen geacht te zijn goedgekeurd. Onder een schriftelijk verzoek en onder een mededeling als in dit lid bedoeld wordt mede verstaan een aantekening in het dagboek of wekrapport, bedoeld in par. 27.

9. Verzoekt de aannemer om keuring op een andere plaats dan door de directie is voorgeschreven, dan wordt dat niet geweigerd, indien toestaan niet in strijd is met de belangen van een goede hoedanigheid van het werk en van doeltreffende controle en mits de aannemer de hogere kosten ervan voor zijn rekening neemt.

10. Waardevermindering en verlies van voor de keuring gebezigde bouwstoffen worden aan de aannemer niet vergoed.

11. Ingeval van afkeuring van bouwstoffen kan zowel de directie als de aannemer vorderen, dat een in onderlinge overeenstemming getrokken monster uit die bouwstoffen tot na de beslechting van het uit die afkeuring mogelijk voortvloeiend geschil wordt bewaard. Deze

monsters worden door beiden gewaarmerkt. De bewaring geschiedt op een in onderlinge overeenstemming te bepalen plaats.

12. De aannemer heeft de bevoegdheid om ingeval van afkeuring van bouwstoffen herkeuring aan te vragen door een in overeenstemming met de opdrachtgever aan te wijzen deskundige, aan wiens uitspraak partijen ook in een later geschil gebonden zijn.

13. Afgekeurde bouwstoffen worden zo spoedig mogelijk afgezonderd en van het werk verwijderd, ook indien zij reeds mochten zijn verwerkt.

Par. 19 Eigendom van bouwstoffen:

1. Alle voor het werk bestemde bouwstoffen worden – zonder dat de opdrachtgever daardoor aansprakelijk wordt voor betalingen aan leveranciers of andere rechthebbenden – eigendom van de opdrachtgever, zodra zij zijn goedgekeurd en de aannemer door overlegging van (een) verklaring(en) volgens het bij de UAV behorende bijlage B heeft aangetoond, dat de leveranciers en eventuele andere rechthebbenden afstand doen van alle aanspraken op die bouwstoffen ten behoeve van de opdrachtgever.

2. Geen overdracht van eigendom aan de opdrachtgever als bedoeld in het eerste lid wordt geacht te hebben plaats gevonden:

a. indien een schuldeiser van de opdrachtgever beslag legt op de in het eerste lid bedoelde bouwstoffen;

b. indien de opdrachtgever failliet wordt verklaard of hem surseance van betaling wordt verleend en het werk door de curator dan wel door de opdrachtgever en diens bewindvoerders niet wordt voortgezet.

Het in dit lid bepaalde lijdt nochtans uitzondering met betrekking tot die bouwstoffen, welke de opdrachtgever aan de aannemer heeft betaald.

3. Na voltooiing van het werk overgebleven bouwstoffen worden aan de aannemer teruggegeven en als niet geleverd beschouwd, behoudens toepassing van par. 36, achtste lid.

Par. 20 Zorg voor bouwstoffen:

De aannemer draagt zorg voor de goedgekeurde en de door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen, alsmede voor de uit het werk komende bouwstoffen. Verlies, vermissing of beschadiging van deze bouwstoffen is voor zijn rekening, behoudens het bepaalde in par. 44.

Par. 21 Oude bouwstoffen:

1. Tenzij het bestek anders bepaalt, blijven de uit het werk komende oude bouwstoffen eigendom van de opdrachtgever.

2. (Vervallen).

3. (Vervallen).

4. De aannemer is niet verantwoordelijk voor de hoedanigheid van uit het werk komende bouwstoffen, voor zover achteruitgang van die hoedanigheid niet aan hem is toe te rekenen.

Par. 23 Loodsen en andere hulpmiddelen:

1. De verplichtingen van de aannemer met betrekking tot het ter beschikking stellen, onderhouden, en verwijderen van loods en/of directieverblijf en andere hulpmiddelen worden in het bestek omschreven.

2. (Vervallen).

3. (Vervallen).

Par. 24 Hulpmiddelen van de opdrachtgever:

1. Indien aan de aannemer het gebruik van gebouwen, terreinen en hulpmiddelen van de opdrachtgever is opgedragen of vergund, komen het onderhoud en het herstel, zolang het gebruik duurt, voor rekening van de aannemer.

2. Ingeval van verloren gaan door het in het eerste lid bedoelde gebruik, is hij verplicht tot vergoeding van de schade.
3. Zodra het in gebruik genomene voor de uitvoering van het werk niet meer nodig is, stelt de aannemer het, zoveel doenlijk in gelijke staat als hij het heeft ontvangen, weer ter beschikking van de opdrachtgever en bergt de hulpmiddelen op door of namens hem aan te wijzen plaatsen op.

Par. 25 Gezonken materieel:

1. Indien ten behoeve van het werk in gebruik zijnde hulpmiddelen, zoals vaartuigen en werktuigen, dan wel voor het werk bestemde bouwstoffen gezonken zijn in wateren, welke bij de opdrachtgever in eigendom of beheer zijn, is de aannemer verplicht ze met inbegrip van lading en toebehoren te lichten en te verwijderen.
2. Hij is in de gevallen, bedoeld in het eerste lid, verplicht dadelijk de vereiste aanduiding en verlichting aan te brengen, zo spoedig mogelijk de eerste maatregelen tot lichting, zoals het onderdoor brengen van kettingen, te nemen en de lichting in zo kort mogelijke tijd te voltooien.
3. De in de voorgaande leden bedoelde werkzaamheden geschieden op kosten van de aannemer, tenzij het in het eerste lid bedoelde zinken is veroorzaakt door een omstandigheid die voor rekening van de opdrachtgever komt.

Par. 36 lid 8:

8. De opdrachtgever zal de reeds aangevoerde, de blijkens de vrachtbrief afgezonden en de uitsluitend ten behoeve van het werk bestelde bouwstoffen, die tengevolge van bestekswijzigingen niet kunnen worden gebruikt, voor zover deze bouwstoffen aan de gestelde eisen voldoen, overnemen of deswege een billijke schadevergoeding verlenen.

Par. 37 lid 3, 6 en 7:

3. Bij de ten laste van stelposten te brengen uitgaven, die betrekking hebben op de aanschaffing van bouwstoffen, wordt gerekend met prijzen, welke zijn samengesteld uit:
 - a. de prijzen op basis van franco levering op of in het vervoermiddel bij het werkterrein;
 - b. een aannemersvergoeding van 10% van de onder a bedoelde prijzen.
6. De kosten van het in het werk brengen van ten laste van stelposten aangeschafte bouwstoffen zijn in de aannemingssom begrepen en worden niet afzonderlijk verrekend. Deze kosten zullen echter worden verrekend ten laste van de stelpost, waarop ook de aanschaffing van die bouwstoffen wordt verrekend, indien zij betrekking hebben op het in het werk brengen van installaties, zoals liften, centrale verwarming en dergelijke, of voor zover zij door de invulling die aan de stelpost wordt gegeven hoger zijn dan die waarmee de aannemer redelijkerwijs rekening heeft moeten houden.
7. De aanschaffing van bouwstoffen, waarvoor stelposten zijn opgenomen, geschiedt door de aannemer volgens nadere opdracht van de directie en, tenzij de directie de aannemer daarin vrijlaat, bij leveranciers die daartoe door haar worden aangewezen.
12. Alvorens een uitgave ten laste van een stelpost te brengen, kan de directie van de aannemer overlegging van bewijsstukken verlangen.

Par. 38 lid 4 en 5:

4. Indien in het bestek hoeveelheden bouwstoffen zijn vermeld, worden daaronder verstaan, voor zover niet anders is bepaald, hoeveelheden in het werk gemeten.
5. De meting van geleverde of verwerkte bouwstoffen geschiedt door de aannemer ten overstaan van de directie en op door haar goed te keuren wijze.

Par. 40 lid 3:

3. Bij de opnemings, bedoeld in het tweede lid, wordt rekening gehouden met de waarde van goedgekeurde, doch nog niet verwerkte bouwstoffen, voor zover deze krachtens par. 19 eigendom van de opdrachtgever zijn geworden.

Par. 43a lid 7:

7. De opdrachtgever is niet gerechtigd om van de aannemer te bedingen dat deze zekerheid stelt voor de nakoming van zijn verplichtingen indien is overeengekomen dat de aannemingsom geheel of ten dele wordt ingehouden. Van een zodanige inhouding is sprake indien, de termijn van par. 40, zesde lid, eerste zin, buiten beschouwing gelaten, aan de aannemer minder wordt betaald dan overeenkomt met de som der waarden van het werk dat reeds is uitgevoerd en van de goedgekeurde nog onverwerkte bouwstoffen, die eigendom van de opdrachtgever zijn geworden.

Par. 44 Schade aan het werk:

1. Onder schade aan het werk in de zin van deze paragraaf wordt verstaan schade aan het geheel of gedeeltelijk door de aannemer ten behoeve van de opdrachtgever gebouwde of gemaakte, aan de hulpwerken, aan de op of bij het werk aangevoerde bouwstoffen en voor het werk noodzakelijke hulpmiddelen. Onder schade aan bouwstoffen wordt tevens verstaan het verlies daarvan.

In de UAV 1989 luiden deze bepalingen voor zover gewijzigd in 2012 als volgt:

Par. 1 lid 1:

1. (...) bouwstoffen: de in het werk te brengen materialen, voorwerpen, onderdelen, installaties, grond van allerlei soort en dergelijke;
(...)

Par. 17 Verwerking van bouwstoffen:

17.1. Met inachtneming van het derde, vierde en vijfde lid van par. 5 staat de aannemer in voor de goede hoedanigheid van de bouwstoffen, voor de geschiktheid voor hun bestemming en het voldoen aan de gestelde eisen, alsmede voor de tijdige levering.

17.2. De aannemer mag geen bouwstoffen verwerken, die niet zijn goedgekeurd.

17.3. De directie kan verlangen, dat goedgekeurde bouwstoffen ook nadat zij zijn verwerkt alsnog worden vervangen, indien daaraan na de keuring nog gebreken worden geconstateerd. Deze vervanging geschiedt voor rekening van de opdrachtgever en wordt als meer werk verrekend, onverminderd het recht van de aannemer op schadevergoeding, indien daartoe gronden zijn. Indien echter het gebrek een verborgen gebrek was en de aannemer, zijn leverancier, zijn onderaannemer of zijn personeel schuld heeft aan het gebrek, komt deze vervanging voor rekening van de aannemer.

17.4. De directie is bevoegd een bewijs van oorsprong van bouwstoffen te verlangen.

17.5. Indien de directie zulks goed vindt, zal de aannemer in plaats van met een fabrieksnaam aangeduide bouwstoffen andere mogen leveren, mits van overeenkomstige hoedanigheid.

Par. 18 Keuring van bouwstoffen:

18.1. De bouwstoffen worden, voordat zij in het werk worden gebracht, door de directie gekeurd en indien goedgekeurd zo nodig gemerkt. Door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen worden geacht te zijn goedgekeurd.

18.2. Ten behoeve van de keuring moeten de monsters en bouwstoffen tijdig op het werk of in de werkplaatsen worden aangevoerd. Zolang de directie zulks nodig oordeelt, blijven

door de aannemer ingediende monsters onder haar berusting; zij zijn evenwel voor zijn rekening en blijven voor hem toegankelijk.

18.3. De aannemer verleent bij de keuring, alsmede bij het merken van goedgekeurde bouwstoffen, de nodige hulp en stelt daartoe personeel en eenvoudige hulpmiddelen ter beschikking.

18.4. De aannemer is bevoegd bij de keuring aanwezig te zijn of zich te doen vertegenwoordigen; de directie kan dit van hem verlangen.

18.5. De directie is bevoegd bouwstoffen door derden te doen onderzoeken; de hieraan verbonden kosten zijn voor rekening van de opdrachtgever, behoudens het bepaalde in het zesde lid, onder d.

18.6. Voor rekening van de aannemer komen de kosten van:

a. het beschikbaar stellen van de voor de keuring nodige bouwstoffen;

b. het brengen van de bouwstoffen in een voor de keuring geschikte samenstelling en vorm;

c. de emballage en de verzending van elders te keuren bouwstoffen;

d. het in het vijfde lid bedoelde onderzoek, indien dit tot afkeuring leidt, tenzij het een bouwstof betreft, in het bestek aangeduid met een fabrieksnaam, of waarvan de leverancier door of namens de opdrachtgever is aangewezen;

e. de in het twaalfde lid bedoelde herkeuring, indien de deskundige de afkeuring handhaaft.

18.7. De in het vorige lid bedoelde kosten worden zo nodig overeenkomstig par. 42, zesde lid, verrekend.

18.8. De keuring geschiedt ter keuze van de directie op het werk, in de middelen van vervoer of elders, zo spoedig mogelijk na aanvoer of gereedkoming. Indien, ondanks een door de directie ontvangen schriftelijk verzoek van de aannemer om bouwstoffen te keuren, uiterlijk op een in dat verzoek vermeld redelijk tijdstip de schriftelijke mededeling van de uitslag van de keuring niet door de aannemer is ontvangen, worden de bouwstoffen geacht te zijn goedgekeurd. Onder een schriftelijk verzoek en onder een mededeling als in dit lid bedoeld wordt mede verstaan een aantekening in het dagboek of weekrapport, bedoeld in par. 27.

18.9. Verzoekt de aannemer om keuring op een andere plaats dan door de directie is voorgeschreven, dan wordt dat niet geweigerd, indien toestaan niet in strijd is met de belangen van een goede hoedanigheid van het werk en van doeltreffende controle en mits de aannemer de hogere kosten ervan voor zijn rekening neemt.

18.10. Waardevermindering en verlies van voor de keuring gebezigde bouwstoffen worden aan de aannemer niet vergoed.

18.11. Ingeval van afkeuring van bouwstoffen kan zowel de directie als de aannemer vorderen, dat een in onderlinge overeenstemming getrokken monster uit die bouwstoffen tot na de beslechting van het uit die afkeuring mogelijk voortvloeiend geschil wordt bewaard. Deze monsters worden door beiden gewaarmerkt. De bewaring geschiedt op een in onderlinge overeenstemming te bepalen plaats.

18.12. De aannemer heeft de bevoegdheid om ingeval van afkeuring van bouwstoffen herkeuring aan te vragen door een in overeenstemming met de opdrachtgever aan te wijzen deskundige, aan wiens uitspraak partijen ook in een later geschil gebonden zijn.

18.13. Afgekeurde bouwstoffen worden zo spoedig mogelijk afgezonderd en van het werk verwijderd, ook indien zij reeds mochten zijn verwerkt.

Par. 21 Oude bouwstoffen:

21.1. De uit het werk komende oude bouwstoffen blijven eigendom van de opdrachtgever, tenzij de directie verklaart, dat zij voor de opdrachtgever niet van waarde zijn.

21.2. De voor de opdrachtgever niet van waarde verklaarde oude bouwstoffen worden eigendom van de aannemer en moeten worden weggevoerd; de directie kan verlangen, dat zulks geschiedt binnen door haar te bepalen termijnen en tot een afstand van tenminste 200 m van het werk.

21.3. De aan de opdrachtgever verblijvende oude bouwstoffen worden behoorlijk gesorteerd het hout bovendien spijkerschoon gemaakt en opgeborgen op door de directie aan te wijzen plaatsen niet verder dan 200 m van het werk verwijderd.

21.4. De aannemer is niet verantwoordelijk voor de hoedanigheid van uit het werk komende bouwstoffen, voor zover achteruitgang van die hoedanigheid niet aan hem is te wijten.

Par. 23 Loodsen en andere hulpmiddelen:

23.1. Hout en timmerwerken, voor zover niet bestemd voor verwerking in de grond of in waterbouwkundige werken, board, stalen ramen en dergelijke worden zodanig opgeslagen, zo nodig in van waterdichte daken voorziene loodsen, dat hun vorm, uiterlijk en samenstelling behouden blijven en zij geen invloed van zon, regen of optrekkend vocht kunnen ondervinden.

Dezelfde eisen gelden voor wandtegels, kalk, tras, cement, gips, hang- en sluitwerk, non-ferrometalen, sanitair, verven, behangsel en dergelijke; de voor deze bouwstoffen bestemde loodsen moeten van waterdichte wanden voorzien en afsluitbaar zijn.

Voorts moeten de loodsen zo zijn ingedeeld en verlicht, dat de sortering en bewerking van de in dit lid bedoelde bouwstoffen er tevens behoorlijk in kunnen geschieden.

23.2. Indien de beschikbaarstelling van een directieverblijf in het bestek is beschreven, stelt de aannemer dit binnen tien werkdagen na de aanvang van het werk ter beschikking van de directie. Het moet bereikbaar zijn over een goed begaanbaar toegangspad.

Het verblijf moet bestaan uit de in het bestek te beschrijven tenminste 2,30 m hoge vertrekken, bij gebreke van welke beschrijving een vertrek met een vloeroppervlakte van ongeveer 12 m² moet worden gemaakt, voorts uit een spoelruimte, een tochtportaal, een closetruimte en afsluitbare kasten. Het moet in- en uitwendig een goed voorkomen hebben, worden samengesteld uit een waterdicht dubbel schotwerk voor de buitenwanden en voor de plafond dakconstructie en worden voorzien van de nodige vensters, een wasbak en closetinrichting, voorts van gordijnen, tekentafel met afsluitbare laden, tekenbord, tafel, stoelen, kapstok, handdoeken, zeep en dergelijke.

Indien het aanbrengen van een telefooninstallatie ten dienste van de directie in het bestek wordt voorgeschreven, staat deze, zonder tussenverbinding, uitsluitend te harer beschikking; de kosten van de gesprekken zijn voor rekening van de opdrachtgever.

De aannemer zorgt voor schoonhouden, verwarming en verlichting en voor verstrekking van drinkwater, koffie en thee.

23.3. Alle loodsen, keten, directieverblijven, afsluitingen, hulpwegen, steigers, werktuigen, gereedschappen en andere hulpmiddelen voor de uitvoering worden, zolang zij voor het werk nodig zijn, door de aannemer in goede staat onderhouden. Zij worden, zodra zij niet meer nodig zijn, binnen een door de directie te bepalen termijn en in elk geval vóór de oplevering van het werk, of, indien in het bestek een onderhoudstermijn is voorgeschreven, vóór het einde daarvan, verwijderd.

Par. 37 lid 3 tot en met 7 en 12:

37.3. Bij de ten laste van stelposten te brengen uitgaven, die betrekking hebben op de aanschaffing van bouwstoffen, wordt gerekend met prijzen, welke zijn samengesteld uit:

- a. de nettoprijzen op basis van franco levering op of in het vervoermiddel bij het werkerrein;

- b. een aannemersvergoeding van 10% van de onder a bedoelde nettoprijzen.

37.4. In afwijking in zoverre van het derde lid wordt geen afzonderlijke aannemersvergoeding ten laste van stelposten gebracht bij:

- a. sanitaire artikelen, in de prijs waarvan 10% provisie voor de aannemer en 10% provisie voor de loodgieter is begrepen;

- b. behang, in de prijs waarvan de gebruikelijke provisie is begrepen.

37.5. Kosten van emballage en de terugzending daarvan komen voor rekening van de aannemer, behalve voor zover die kosten, door de invulling die aan de stelpost wordt gegeven, hoger zijn dan die waarmee de aannemer redelijkerwijs rekening heeft moeten houden.

37.6. De kosten van het in het werk brengen van ten laste van stelposten aangeschafte bouwstoffen zijn in de aannemingssom begrepen en worden niet afzonderlijk verrekend. Deze kosten zullen echter worden verrekend ten laste van de stelpost, waarop ook de aanschaffing van die bouwstoffen wordt verrekend, indien zij betrekking hebben op het

in het werk brengen van installaties, zoals liften, centrale verwarming en dergelijke, of voor zover zij door de invulling die aan de stelpost wordt gegeven hoger zijn dan die waarmee de aannemer redelijkerwijs rekening heeft moeten houden.

37.7. De aanschaffing van bouwstoffen, waarvoor stelposten zijn opgenomen, geschiedt door de aannemer volgens nadere opdracht van de directie en, tenzij de directie de aannemer daarin vrijlaat, bij leveranciers die daartoe door haar worden aangewezen.

12. Alvorens een uitgave ten laste van een stelpost te brengen, kan de directie van de aannemer overlegging van bewijsstukken verlangen.

Toelichting

Voor het instellen van een vordering uit hoofde van een verborgen gebrek in het werk bevatten de UAV in par. 12 lid 4 een vervaltermijn van vijf jaar (zie daarover uitvoerig Deel 2 (oude opzet)).

In par. 17 lid 3 UAV 2012 (1989), handelend over een verborgen gebrek in een goedgekeurde *bouwstof*, is zo'n termijn niet opgenomen. In theorie betekent dit, dat de algemene verjaringstermijn van art. 3:306 BW hier toepassing vindt, en dat de hier bedoelde vordering in ieder geval binnen twintig jaar moet worden ingesteld. In de praktijk zal het echter bijna steeds *zó* zijn, dat ruim *vóór* het verstrijken van deze twintig jaar de oplevering van het gehele werk heeft plaatsgevonden, zodat vanaf dat moment *óók* met betrekking tot de bouwstof – als onderdeel van het gehele werk – de vervaltermijn van vijf jaar gaat lopen. M.a.w.: ingeval van toepasselijkheid van de UAV 2012 (1989) (of van andere voorwaarden die een overeenkomstige regeling bevatten) wordt de termijn van art. 3:306 BW overruled door die van par. 12 lid 4 UAV.

In dit verband wordt eraan herinnerd dat als voorwaarde voor het instellen van een vordering wegens een verborgen gebrek in een goedgekeurde bouwstof ook zal moeten gelden dat de opdrachtgever de aannemer binnen een redelijke termijn na de ontdekking van het verborgen gebrek in de goedgekeurde bouwstof daarvan mededeling heeft gedaan (hetgeen in de UAV in par. 12 lid 2 sub b met betrekking tot een verborgen gebrek in het werk is bepaald).

1.2.3 De AVA 2013 (1992)

In de AVA 2013 is omtrent de verantwoordelijkheid van de aannemer voor de bouwstoffen niets in het bijzonder geregeld.¹⁶

In de AVA 1993 werd dit onderwerp beheerst door de volgende bepalingen:

Artikel 12: Bouwstoffen:

1. Alle te verwerken bouwstoffen moeten van goede hoedanigheid zijn, geschikt zijn voor hun bestemming en voldoen aan de gestelde eisen.

16. Wel zijn er bepalingen in de AVA 2013 inzake de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever opgenomen in deze algemene voorwaarden; zie daarvoor art. 3 lid 1 onder c en art. 15; zie voorts: art. 5 lid 5 voor de waarschuwingsplicht van de aannemer betreffende bouwstoffen afkomstig van de opdrachtgever, art. 6 lid 4 en 7 voor de regeling van stelposten en bouwstoffen, art. 14 lid 3 voor de regeling van de schorsing en de betaling van bouwstoffen.

2. De aannemer stelt de opdrachtgever in de gelegenheid bouwstoffen te keuren. De keuring dient te geschieden bij de aankomst hiervan op het werk (eventueel op overeengekomen monsters) of, indien de voortgang van het werk dat niet verhindert, bij de eerste gelegenheid daarna. De aannemer is bevoegd bij de keuring aanwezig te zijn of zich te doen vertegenwoordigen.

3. De opdrachtgever is bevoegd bouwstoffen door derden te laten onderzoeken. De daaraan verbonden kosten komen voor zijn rekening, behoudens ingeval van afkeuring, in welk geval de kosten voor rekening van de aannemer komen.

Door de opdrachtgever ter beschikking gestelde bouwstoffen worden geacht te zijn goedgekeurd.

4. Zowel de opdrachtgever als de aannemer kunnen ingeval van afkeuring van bouwstoffen vorderen dat een in onderling overleg getrokken, door beide gewaarmerkt verzegeld monster wordt bewaard.

5. De uit het werk komende bouwstoffen, waarvan de opdrachtgever heeft verklaard dat hij ze wenst te behouden, dienen door hem van het werk te worden verwijderd. Alle andere bouwstoffen worden door de aannemer afgevoerd, onverminderd de aansprakelijkheid van de opdrachtgever op grond van artikel 4, vijfde lid.

6. Voor de aangevoerde bouwstoffen draagt de opdrachtgever het risico van verlies en/of beschadiging vanaf het moment waarop zij op het werk zijn aangevoerd gedurende de tijd dat deze daar buiten de normale werktijden onder toezicht van de opdrachtgever verblijven.

1.2.4 De UAV-GC 2005

Een algemene opmerking is op zijn plaats met betrekking tot de regeling van de UAV-GC 2005. De UAV-GC 2005 bevat slechts summier bepalingen omtrent bouwstoffen (de term komt overigens niet voor in deze algemene voorwaarden noch in het daarbij behorende Model, gesproken wordt van ‘levering van goederen’). Aangenomen wordt dat een regeling omtrent de bouwstoffen niet past bij het karakter van deze algemene voorwaarden, waarbij opdrachtnemer zowel ontwerp als uitvoering voor zijn rekening neemt. Par. 4 lid 1 UAV-GC 2005 bepaalt immers dat de opdrachtnemer verplicht is alle ontwerp- en uitvoeringswerkzaamheden zo te verrichten dat het werk zal voldoen aan de uit de overeenkomst voortvloeiende eisen. Voldoet het werk daar niet aan, dan is er sprake van een gebrek. In het zicht van deze bepaling is het niet nodig afzonderlijk nog bepalingen op te nemen in verband met de kwaliteit van de bouwstoffen.

Het is de opdrachtgever onder de UAV-GC 2005 niet onmogelijk gemaakt om invloed op kwesties betreffende bouwstoffen te hebben; zo kan hij in de vraagspecificatie daaromtrent eisen formuleren en is hij gerechtigd om onder omschreven voorwaarden wijzigingen op te dragen, die betrekking kunnen hebben op de bouwstoffen.

De bepalingen in de UAV-GC 2005 die van belang zijn voor de ‘deugdelijkheid’ van de bouwstoffen zijn de volgende:

Par. 4 Verplichtingen van de Opdrachtnemer:

1. De Opdrachtnemer is verplicht de Ontwerp- en Uitvoeringswerkzaamheden zodanig te verrichten dat het Werk op de in de Basisovereenkomst vastgelegde datum van oplevering voldoet aan de uit de Overeenkomst voortvloeiende eisen. Voldoet het Werk niet aan die eisen, dan is er sprake van een gebrek.

Par. 12 Veiligheid en gezondheid:

1. De Opdrachtnemer is verantwoordelijk voor orde, veiligheid en gezondheid op alle plaatsen waar door of namens hem Werkzaamheden worden verricht, in het bijzonder op de in par. 3 lid 1 sub b en par. 17 bedoelde terreinen. Die verantwoordelijkheid omvat de veiligheid en gezondheid van alle gemachtigden en hulppersonen die hij voor de nakoming van de Overeenkomst aanwijst of inschakelt, de veiligheid en gezondheid van derden, alsmede de veiligheid van alle goederen die hij voor de nakoming van de Overeenkomst gebruikt.